

Proč je pro vás důležitá stabilita cen?

Informační materiál pro
studenty

Co si můžete koupit za 10 eur? Třeba si pořídit dva CD singly, nebo si celý měsíc kupovat každý týden váš oblíbený časopis?

Přemýšleli jste ale někdy o tom, jak to funguje? Jak to, že se dá vyměnit kousek papíru za nějaké zboží nebo službu? Vždyť bankovka, tedy vlastně její výroba, stojí jen pár centů.

Důvěra má svoji hodnotu

Čím to tedy je, že kousek papíru může mít takovou hodnotu? Vlastně jde jen o důvěru. Když si od vás nejlepší kamarád nebo kamarádka půjčí 10 eur, tak víte, že vám je vrátí. A u stabilní měny, jako je euro, si také můžete být jistí, že si vždycky budete moci koupit zboží nebo služby, které mají takovou hodnotu, jaká je na bankovce vytištěná. Kdyby ale hodnota vašich peněz výrazně klesala, už byste v ně neměli důvěru. Peníze mají hodnotu, protože lidé v ně mají důvěru.

Je lepší používat peníze, než si vyměňovat věci

Zkusme si na chvíli představit, co by se dělo, kdyby peníze neexistovaly. Lidé by museli věci nakupovat a prodávat tak, že by si je navzájem vyměňovali.

Kdyby se třeba pekař chtěl nechat ostříhat výměnou za pět bochníků chleba, musel by nejdřív najít holiče, který by byl ochotný těch pět bochníků za ostříhání přijmout. A kdyby pak holič potřeboval nové boty, musel by najít obuvníka, který by vyměnil boty za chleba.

Všichni bychom pak museli vždycky najít někoho, kdo by byl ochotný vyměnit to, co potřebujeme, za to, co mu nabízíme. A i kdybychom takového člověka našli, museli bychom pokaždé určit, kolik bochníků chleba stojí jedno ostříhání, jedny boty atd.

Peníze zjednodušují život třemi způsoby. Zaprvé, fungují jako prostředek směny – s penězi už totiž nemusíte hledat někoho, kdo s vámi bude ochoten měnit jako při směnném obchodu. Zadruhé, peníze slouží jako zúčtovací jednotka – ceny se uvádějí jen jako množství peněz, a ne jako množství věcí nebo služeb. A zatřetí, peníze jsou prostředkem uchování hodnoty – lidé si můžou peníze uspořít a koupit si za ně něco v budoucnu.

Cenová stabilita a hodnota vašich peněz

Cenová stabilita znamená, že vaše peníze si uchovávají hodnotu v průběhu času. To je důležité, když si třeba chcete našetřit, abyste si něco koupili později. Představte si, jak by vám asi bylo, kdybyste si ušetřili 10 eur na dva CD singly a pak v obchodě zjistili, že jejich cena stoupla na dvanáct. Vrátili byste se do obchodu se 12 eury, jenže mezitím by cena za obě cédéčka stoupla na 14 eur. Naštěstí ale ceny většinou nerostou tak rychle (viz inflační tabulka na str. 14 a 15).

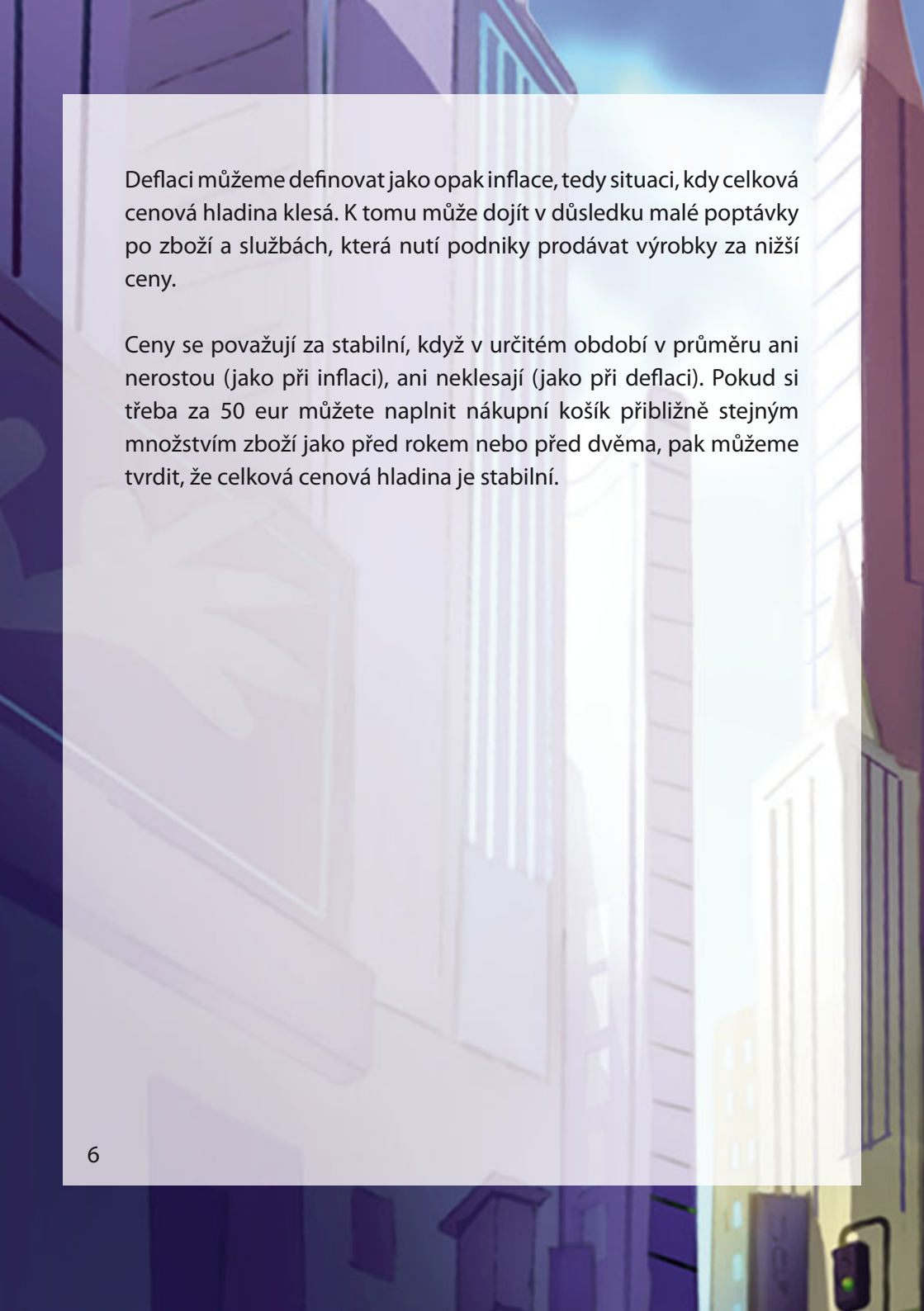
Jak se měří změny cen

To, jak stabilní ceny jsou, se měří pomocí indexů spotřebitelských cen, které se sestavují jednou za měsíc a používají takzvaný spotřební koš. V tomto koši je velké množství zboží a služeb, které obvykle spotřebovává běžná domácnost. Celková cena spotřebního koše jako ukazatel obecné úrovně cen se pak pravidelně počítá a porovnává s předchozími výpočty, aby se zjistilo, jak rychle ceny rostou (nebo – méně často – klesají).

Inflace, deflace a cenová stabilita

Slovem inflace se označuje růst celkové cenové hladiny. Zjednodušeně řečeno, k inflaci dochází, když máme hodně peněz a jen málo zboží, které si za ně můžeme pořídit. Ceny mohou růst z různých důvodů. Dejme tomu, že v obchodě už mají jen jedno poslední cédéčko, které si chce koupit hodně lidí. Prodavač nejspíš zvýší jeho cenu, protože ví, že poptávka po něm je vysoká a že na tom může vydělat. Zboží ale také může podražít, když se zvýší náklady na jeho výrobu. Když například stoupnou ceny energií, vzrostou také náklady na výrobu cédéčka, a výrobce pak zvýší jeho velkoobchodní cenu, aby se nedostal do ztráty. A ze stejného důvodu se pak i obchodník pokusí zvýšit koncovou cenu pro vás.

V obou případech ztratilo vašich 10 eur svou hodnotu, neboli „kupní sílu“, protože už nestačí na zakoupení dvou singlů. O inflaci však můžeme mluvit až tehdy, když vzroste celková cena veškerého zboží, které je obsaženo ve spotřebním koši, a ne jen cena jedné věci.

The background of the page is a stylized illustration of a city street. It features tall buildings with windows, a traffic light showing a green light, and a clear blue sky. The style is clean and modern with a color palette of blues, purples, and greys.

Deflaci můžeme definovat jako opak inflace, tedy situaci, kdy celková cenová hladina klesá. K tomu může dojít v důsledku malé poptávky po zboží a službách, která nutí podniky prodávat výrobky za nižší ceny.

Ceny se považují za stabilní, když v určitém období v průměru ani nerostou (jako při inflaci), ani neklesají (jako při deflaci). Pokud si třeba za 50 eur můžete naplnit nákupní košík přibližně stejným množstvím zboží jako před rokem nebo před dvěma, pak můžeme tvrdit, že celková cenová hladina je stabilní.

Cenová stabilita podporuje hospodářský růst a zaměstnanost tím, že...

- ... *usnadňuje porovnávání cen*

V prostředí se stabilními cenami se ceny jednotlivých výrobků mnohem snáze porovnávají, a díky tomu je i snadnější se rozhodnout, jaké zboží a služby koupit.

Když jsou ceny stabilní, dá se lehce poznat, jestli cena módních riflí vzrostla oproti ceně nejmodernějších sportovních bot. Jako spotřebitel se tedy můžete lépe rozhodnout, co si za svoje peníze koupíte.

A stejně tak i podniky můžou na základě dostatku informací rozhodovat o svých investicích. Zdroje pak lze umísťovat tím nejefektivnějším způsobem a produktivní potenciál celé ekonomiky stoupá.

The background of the page is a colorful illustration of a city street. On the right, there are tall buildings with windows. In the foreground, there is a park area with green grass, a white bench, and a flower bed with pink and yellow flowers. The sky is blue with some clouds.

Při inflaci (nebo deflaci) se ceny veškerého zboží podstatně a často mění a tyto změny nelze předvídat. V důsledku toho se těžko posuzuje, jestli je díky změně ceny jednoho typu zboží tato věc v porovnání s jinými výrobky levnější nebo dražší. Podniky a spotřebitelé si pak mohou nesprávně vykládat změny v cenách zboží a dělat chyby při rozhodování o tom, co si koupí. A to pak vede k neefektivnímu využití zdrojů.

- ***... snižuje náklady na vypůjčování peněz***

Když jsou ceny stabilní, jsou lidé, kteří spoří nebo půjčují peníze, ochotni přistoupit na nižší úrokové sazby, protože předpokládají, že hodnota jejich peněz zůstane po delší období stejná. Kdyby ceny stabilní nebyly, lidé by nevěděli, jakou hodnotu budou jejich peníze v budoucnu mít, a chtěli by se proti tomu nějak pojistit. A proto by při ukládání nebo půjčování peněz požadovali vyšší úrokovou sazbu.

Při stabilních cenách tudíž mohou dlužníci využívat výhody nižších úrokových sazeb. To znamená nižší náklady pro podniky, které chtějí úvěr na koupi nových strojů, i pro jednotlivce, kteří si půjčují třeba na nákup auta nebo domu. Podpora investiční aktivity podniků prostřednictvím nižších úrokových sazeb pomáhá zvýšit jejich konkurenceschopnost a vytváří nová pracovní místa. A to je další důvod, proč jsou stabilní ceny tak důležité pro hospodářský růst a zaměstnanost.

Sociální aspekty cenové stability

Cenová stabilita je také důležitá pro udržení sociální stability. V inflačním prostředí se ceny často mění neočekávaným způsobem, a v důsledku toho mohou lidé utrpět výrazné ztráty. Inflace může například snížit hodnotu jejich úspor. Navíc obvykle nejsilněji zasahuje sociálně nejslabší vrstvy, protože tito lidé mají jen málo možností, jak se před ní chránit. Vysoké míry inflace (nebo deflace) v minulosti často vedly k sociální nestabilitě.

Eurosystém – ochránce cenové stability

Evropská centrální banka společně s národními centrálními bankami eurozóny tvoří Eurosystém, centrální bankovní systém eurozóny (viz mapa). Jeho hlavním cílem je udržovat cenovou stabilitu v eurozóně jako celku. Cílem měnové politiky ECB je udržovat roční míru inflace v eurozóně na velmi nízké úrovni, tedy na hladině, která je ve střednědobém horizontu pod 2%, ale která se této hodnotě blíží. Jinými slovy, dvě céděčka by měla v budoucnu stát zhruba tolik, kolik stojí v současnosti (viz inflační tabulka na str. 14 a 15).

Eurozóna

Eurozóna
V roce 2007 tvoří eurozónu Belgie, Německo, Irsko, Řecko, Španělsko, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Rakousko, Portugalsko, Slovinsko a Finsko.

Členské státy EU se zvláštním postavením

Členské státy EU, které euro zatím nezavedly

Glosář

Cenová stabilita, resp. její udržování je prvořadým cílem Eurosystemu. Rada guvernérů ECB, její nejvyšší rozhodovací orgán, definovala cenovou stabilitu jako meziroční růst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen v eurozóně o méně než 2%. Rada guvernérů dále upřesnila, že se v rámci této definice bude snažit udržovat roční míru inflace ve střednědobém horizontu pod úrovní 2 %, avšak blízko této hodnotě.

Deflace znamená pokles celkové cenové hladiny, např. pokles indexu spotřebitelských cen.

Eurosystem se skládá z Evropské centrální banky a národních centrálních bank těch členských států Evropské unie, které již zavedly euro.

Eurozóna se skládá z území všech členských států Evropské unie, ve kterých bylo zavedeno euro jako jednotná měna.

Evropská centrální banka (ECB) byla zřízena 1. června 1998 a sídlí ve Frankfurtu nad Mohanem. ECB je ústřední institucí Eurosystemu.

Evropský systém centrálních bank (ESCB) se skládá z Evropské centrální banky (ECB) a národních centrálních bank všech členských států EU, bez ohledu na to, zda zavedly euro, či nikoliv.

Index spotřebitelských cen je sestavován jednou za měsíc pomocí tzv. spotřebního koše. Pro eurozónu se používá harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP). Statistická metodika jeho výpočtu byla pro jednotlivé státy harmonizována.

Inflace znamená růst celkové cenové hladiny, např. růst indexu spotřebitelských cen.

Směnný obchod je vzájemná výměna zboží a služeb bez použití peněz jako prostředku směny. Směnný obchod může fungovat, pouze pokud každá ze stran potřebuje to, co druhá strana nabízí.

Úroková sazba je v procentech vyjádřená částka, kterou obdržíte navíc, když někomu půjčíte peníze (nebo je uložíte v bance), anebo naopak v procentech vyjádřená částka, kterou musíte zaplatit, když si peníze půjčujete.

Inflační tabulka

1. Vliv inflace na cenu dvou CD singlů, jejichž současná cena je 10 eur (cena po n letech):

Roční míra inflace: 1% 2% 5% 10% 30%

stabilní ceny

inflační prostředí

po 1 roce	10,10	10,20	10,50	11,00	13,00
po 2 letech	10,20	10,40	11,03	12,10	16,90
po 3 letech	10,30	10,61	11,58	13,31	21,97
po 4 letech	10,41	10,82	12,16	14,64	28,56
po 5 letech	10,51	11,04	12,76	16,11	37,13
po 6 letech	10,62	11,26	13,40	17,72	48,27
po 7 letech	10,72	11,49	14,07	19,49	62,75
po 8 letech	10,83	11,72	14,77	21,44	81,57
po 9 letech	10,94	11,95	15,51	23,58	106,04
po 10 letech	11,05	12,19	16,29	25,94	137,86

2. Vliv inflace na kupní sílu peněz (počáteční rok = 100, údaje ukazují procentní vyjádření kupní síly po n letech při dané míře inflace)

Roční míra inflace:	1%	2%	5%	10%	30%
	stabilní ceny		inflační prostředí		
po 1 roce	99,0	98,0	95,2	90,9	76,9
po 2 letech	98,0	96,1	90,7	82,6	59,2
po 3 letech	97,1	94,2	86,4	75,1	45,5
po 4 letech	96,1	92,4	82,3	68,3	35,0
po 5 letech	95,1	90,6	78,4	62,1	26,9
po 6 letech	94,2	88,8	74,6	56,4	20,7
po 7 letech	93,3	87,1	71,1	51,3	15,9
po 8 letech	92,3	85,3	67,7	46,7	12,3
po 9 letech	91,4	83,7	64,5	42,4	9,4
po 10 letech	90,5	82,0	61,4	38,6	7,3

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA
EUROSYSTEM

CENTRAL BANK &
FINANCIAL SERVICES
AUTHORITY OF IRELAND
EUROSYSTEM

BANK OF GREECE
EUROSYSTEM

BANCO DE ESPAÑA
Eurosistema

BANQUE CENTRALE DU LUXEMBOURG
EUROSYSTEM

OESTERREICHISCHE NATIONALBANK
Eurosystem

Banco de Portugal
EUROSISTEMA

**BANKA
SLOVENIJE**
BANK OF SLOVENIA
EUROSYSTEM

EUROSYSTEM

Evropská centrální banka
Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt nad Mohanem
Německo

www.ecb.int